

ΜΟΝΙΜΟ ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΕΝΩΠΙΟΝ: Αλ. Παναγιώτου, Π.Ε.Δ
Γ. Κυριακίδου, Α.Ε.Δ
Φ. Καπετάνιου, Α.Ε.Δ

Αρ. Υπόθεσης: 9087/2020

Δημοκρατία
- v -
L.K
Κατηγορουμένης

Ημερομηνία: 3 Αυγούστου 2020.
Για την Δημοκρατία: κα Παπαγαππίου μαζί με κα Παπουή
Για κατηγορούμενη: κος Ανδρέου
Κατηγορούμενη: Παρούσα

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Τα γεγονότα που οδήγησαν στην καταχώρηση της παρούσας υπόθεσης είναι τραγικά αφού είχαν ως αποτέλεσμα το ανήλικο θύμα D.O, 12 ετών, τέως από τη Ρωσία να χάσει με βάνουσο τρόπο την ζωή του, μετά που μαχαιρώθηκε μέχρι θανάτου ενώ κοιμόταν στο κρεβάτι του, από την ίδια του την μητέρα. Η κατηγορούμενη κατάγεται από την Ρωσία και ζούσε με τον Ελληνοκύπριο σύζυγο της και το θύμα, τον 12χρονο γιό της από προηγούμενο της γάμο, σε χωρίο της Επαρχίας Λευκωσίας. Το παιδί έχασε την ζωή του με τραγικό τρόπο αφού σύμφωνα με τα γεγονότα της υπόθεσης, η κατηγορούμενη το μαχαίρωσε μέχρι θανάτου στο κρεβάτι του ενώ αυτό κοιμόταν και ενώ ο σύζυγος της βρισκόταν στην εργασία του. Στην συνέχεια, η κατηγορούμενη που από τις εξετάσεις της αστυνομίας προέκυψε ότι πάσχει από φρενοπάθεια, αποπειράθηκε χωρίς επιτυχία να αυτοκτονήσει. Ενόψει των πιο πάνω η κατηγορούμενη αντιμετωπίζει ενώπιον μας κατηγορία για ανθρωποκτονία, κατά παράβαση του άρθρου 205, του Ποινικού Κώδικα (Κεφ. 154). Σύμφωνα με τις λεπτομέρειες αδικήματος, η κατηγορούμενη την 29.8.2019, με παράνομη πράξη, μαχαίρωσε και επέφερε το θάνατο στον ανήλικο γιο της, D.O 12 ετών, τέως από τη Ρωσία. Πριν την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας κατατέθηκαν από κοινού και εγκρίθηκαν από το Δικαστήριο, τα πιο κάτω παραδεκτά γεγονότα όπως αποτυπώθηκαν στο Έγγραφο Α:

ΠΑΡΑΔΕΚΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

«Η κατηγορούμενη κατάγεται από τη Ρωσία, γεννήθηκε στις 4/7/1979 και είναι σήμερα 41 ετών. Κατά το χρόνο τέλεσης του αδικήματος ήταν 40 ετών. Η οικογένειά της διαμένει στη Ρωσία. Το 2007 παντρεύτηκε τον Κ.Ο από το Λίβανο. Από το γάμο τους, την 15/5/2007, απέκτησαν ένα παιδί, τον D.O (το θύμα). Η κατηγορούμενη χώρισε με το σύζυγό της, λαμβάνοντας διαζύγιο την 4/1/2011, ο οποίος απεβίωσε το 2012 από καρδιακά προβλήματα.

Την 11/11/2011 η κατηγορούμενη σύναψε πολιτικό γάμο με τον Η.Η, Μ.Κ.6, και στις 14/6/2012 αφίχθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία το θύμα και εγκαταστάθηκε με τη μητέρα του και το σύζυγό της. Προηγουμένως το θύμα διέμενε με τη μητέρα της κατηγορούμενης, δηλαδή τη γιαγιά του, στη Ρωσία. Το θύμα φοιτούσε κανονικά όλα αυτά τα χρόνια στο Δημοτικό σχολείο της περιοχής που διέμενε και αναμένετο τον προσεχή Σεπτέμβριο να φοιτούσε στην πρώτη τάξη γυμνασίου. Η σχέση της κατηγορούμενης με το θύμα περιγράφεται ως πολύ καλή. Η ίδια καθημερινά συνόδευε το θύμα από και προς το σχολείο. Η κατηγορούμενη τα τελευταία δύο χρόνια επισκέφτηκε ιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων λόγω έντονης απώλειας σωματικού βάρους και άλλων προβλημάτων υγείας.

Στις 26/07/2019 η κατηγορούμενη εξετάστηκε από την ψυχίατρο Μ.Ν ΜΚ-25 η οποία διαπίστωσε ότι η κατηγορούμενη δεν έχρηζε υποχρεωτικής νοσηλείας στο ψυχιατρείο λόγω του ότι η κατηγορούμενη παρουσιάστηκε φιλική, έτοιμη να δώσει πληροφορίες χωρίς καχυποψία. Η διάθεση της ήταν καλή. Ερωτηθείς αρνήθηκε ψυχωσικά συμπτώματα δηλαδή ακουστικές, οπτικές ψευδαισθήσεις, σκέψεις ή το αίσθημα ότι κάποιος την παρακολουθεί ή θέλει να της κάνει κακό ή αν κάποιος ή κάτι την επηρεάζει. Επίσης αρνήθηκε αυτό ή ετεροκαταστροφικές σκέψεις. Η κατηγορούμενη ανέφερε ότι είχε ένα γιο τον οποίο αγαπά και ότι για αυτό και ήθελε να συνεχίσει να ζει. Ρωτήθηκε αν πήγε ποτέ σε ψυχίατρο ή αν λαμβάνει ψυχιατρικά φάρμακα, είπε ότι δεν είχε επαφή στο παρελθόν με ψυχίατρο και δεν έλαβε ποτέ ψυχιατρικά φάρμακα. Η όρεξη της για φαγητό ανέφερε ότι είναι αρκετά καλή. Η ψυχίατρος την παρέπεμψε να μεταβεί σε ψυχίατρο των εξωτερικών ιατρείων για πιο ενδελεχή αξιολόγηση και παραπομπή στο Ιατρείο Διατροφικών Διαταραχών. Στις 29/8/2019 περί ώρα 5.15 π.μ. ο ΜΚ 6, για να μεταβεί στην εργασία του ενώ η κατηγορούμενη και το θύμα κοιμόντουσαν. Γύρω στις 10.00 ο ΜΚ 6 τηλεφώνησε στην κατηγορούμενη η οποία δεν του απάντησε και τότε ο ΜΚ 6 πήγε στο σπίτι για να «δει τι γίνεται».

Στην προσπάθειά του να βάλει το κλειδί στην πόρτα αντιλήφθηκε ότι δεν μπορούσε να την ανοίξει διότι βρισκόταν τοποθετημένο το κλειδί της κατηγορούμενης στην εσωτερική πλευρά της πόρτας. Το γεγονός αυτό δεν προκάλεσε οποιαδήποτε ανησυχία στον ΜΚ 6 αφού η κατηγορούμενη συνήθιζε να τοποθετεί το κλειδί στην εσωτερική πλευρά της πόρτας και ως εκ τούτου θεώρησε ότι η κατηγορούμενη και το θύμα κοιμόντουσαν και επέστρεψε στη δουλειά. Γύρω στις 14.00 όταν ο ΜΚ 6 σχόλασε από τη δουλειά, πήγε σπίτι και διαπίστωσε ότι η πόρτα ήταν ακόμα κλειδωμένη με το κλειδί τοποθετημένο στην εσωτερική πλευρά της πόρτας.

Τότε ο ΜΚ 6 άρχισε να υποψιάζεται ότι συνέβη κάτι κακό και κάλεσε την πυροσβεστική για να δυνηθεί να εισέλθει εντός της οικίας του. Περί η ώρα 15.09 έφτασαν οι πυροσβέστες στην σκηνή για να του ανοίξουν το διαμέρισμά. Στο σημείο συνάντησαν τον ΜΚ 6 όπου τους εξέφρασε τις ανησυχίες του.

Πριν από τρία χρόνια από το επεισόδιο της θανάτωσης του παιδιού, η κατηγορούμενη τηλεφώνησε στον ΜΚ 6 ο οποίος εργαζόταν, ήταν τρομαγμένη και εκτός ελέγχου και του ανέφερε ότι θα αυτοκτονούσε ρωτώντας τον συνεχώς τί θα γίνει το παιδί της και ποιος θα το προσέχει. Ο ΜΚ 6 μετέβηκε αμέσως στην οικία τους όπου εντόπισε τη κατηγορούμενη να τρέμει και ήταν σε κατάσταση σοκ. Επίσης ένα μήνα πριν από το επεισόδιο της θανάτωσης του παιδιού, ο ΜΚ 6 είδε τη

κατηγορούμενη να κρατά μαχαίρι και να μπαίνει στο δωμάτιο του θύματος η οποία μόλις αντιλήφθηκε να την ακολουθεί ο ΜΚ 6 επέστρεψε πίσω χωρίς να πει κάτι. Ούτε ο ΜΚ 6 είπε οτιδήποτε γιατί δεν ήθελε να τις βάλει περισσότερες ιδέες στο μυαλό της λόγω της ψυχολογικής της κατάστασης, όμως ένοιωσε ότι δεν ήταν κάτι το φυσιολογικό και ότι θα γινόταν κάτι κακό.

Η κατηγορούμενη στις 29.8.2019 παράνομα μετά την αναχώρηση του συζύγου της από το σπίτι και πριν τις 14.00 της ίδιας ημέρας με μαχαίρι επέφερε το θάνατο στο παιδί της και στη συνέχεια προσπάθησε να αυτοκτονήσει τραυματίζοντας τον εαυτό της με μαχαίρι.

Την ίδια μέρα, δηλαδή στις 29/8/2019 και μεταξύ των ωρών 17.55 - 18.09 και προτού υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση, η κατηγορούμενη, σε θεληματική της κατάθεση στην ΜΚ-8 με τη βοήθεια της ΜΚ-35 διερμηνέας, στην παρουσία της ΜΚ-35 και αφού πληροφορήθηκε για την υπόθεση που εξετάζεται της επιστήθηκε η προσοχή στο νόμο, και ανέφερε:

«Εγώ σήμερα μαχαίρωσα τον γιο μου με μαχαίρι σπίτι μας για να μην υποφέρει γιατί πονούσε το στομάχι του και τον πρωκτό του μετά από αυτό προσπάθησα να σκοτώσω τον εαυτό μου.».

Εναντίον της κατηγορούμενης, την 29/8/2019 εκδόθηκε δικαστικό ένταλμα σύλληψης από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας για το αδίκημα του φόνου εκ προμελέτης το οποίο όμως δεν εκτελέστηκε άμεσα αφού μετά την ολοκλήρωση της χειρουργικής επέμβασης που έγινε στην κατηγορούμενη νοσηλεύτηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας και αργότερα στην Ψυχιατρική Κλινική Αθαλάσσας.

Η κατηγορούμενη εξετάστηκε από τον κυβερνητικό ψυχίατρο Δρ. Α.Κ (ΜΚ-11) στον οποίο ανέφερε ότι σκότωσε το παιδί της για να το γλυτώσει από ακαθόριστους διώκτες και τους πόνους του. Δεν ήταν σαφές αν βίωνε στο σπίτι ακουστικές ψευδαισθήσεις όμως αναφέρθηκε σε φωνές. Ο Δρ. Α.Κ έκρινε ότι η κατηγορούμενη δεν μπορούσε να παρακολουθήσει τη δικαστική διαδικασία και έχρηζε περαιτέρω εξέτασης σε ασφαλές ψυχιατρικό κέντρο.

Συνεπεία των ανωτέρω, εναντίον της κατηγορούμενης, στις 30/8/2019 εκδόθηκε διάταγμα από το Δικαστήριο υποχρεωτικής νοσηλείας κατόπιν σχετικής αίτησης της αστυνομίας με αριθμό 380/2019. Την 30/8/2019 ο Ιατροδικαστής Δρ. Σ.Σ διενήργησε νεκροτομή επί της σορού του θύματος στο Νεκροτομείο Λευκωσίας στην παρουσία του Αστ ΜΚ-33. Σύμφωνα με τη μεταθανάτια εξέταση του θύματος, αυτό έφερε αριθμό τραυμάτων σε διάφορα μέρη του σώματος του και η αιτία θανάτου του είναι αιμορραγικό σοκ συνεπεία πολυτραυματισμού από νύσσον και τέμνον όργανο. Η κατηγορούμενη με μαχαίρι ως αναφέρεται ανωτέρω προκάλεσε τα εν λόγω τραύματα και επέφερε το θάνατο στο θύμα.

Η κατηγορούμενη στις 4/9/2019 μεταφέρθηκε κατόπιν διατάγματος Δικαστηρίου στην Ψυχιατρική Κλινική Αθαλάσσας στην οποία νοσηλεύτηκε μέχρι την 7/5/2020. Στις 10.4.2020 ο ψυχίατρος Δρ. Κ.Α, αποφάνθηκε ότι η κατηγορούμενη μπορεί να παρακολουθήσει τη δικαστική διαδικασία και να δώσει κατάθεση. Σε ανακριτική κατάθεσή της, η οποία λήφθηκε από την Αστ. Θ.Ν, στην παρουσία του δικηγόρου της, στις 29/4/2020 και μεταξύ των ωρών 08.25 – 10.30, η κατηγορούμενη μεταξύ άλλων,

ανάφερε ότι με τη χρήση μαχαιριού επέφερε το θάνατο στο γιο της D.O. και ακολούθως προσπάθησε να αυτοκτονήσει καθώς άκουγε φωνές που την προέτρεπαν να το κάνει.

Ανάφερε επίσης ότι ενώ κοιμόταν ο γιος της μπήκε στο δωμάτιο του και του έκοψε το λαιμό. Κατά τη νοσηλεία της στην Ψυχιατρική Κλινική, η κατηγορούμενη, εξετάστηκε από τον Δρ. Λ.Σ στις 17/9/2019 και στις 20/9/2019 ο οποίος ετοίμασε σχετική αναφορά. Διέγνωσε ότι πρόκειται για γνήσια περίπτωση σχιζοφρένειας παρανοϊκού τύπου και ότι κατά την ώρα που σκότωνε το παιδί στερούνταν της ικανότητας να αντιληφθεί τι διαπράττει.

Πίστευε ακράδαντα ότι διαπράττει διάσωση και απελευθέρωση, δηλαδή κάτι πολύ καλό για το συμφέρον του παιδιού και ότι είχε καθήκον και υποχρέωση να το πράξει. Δεν πίστευε ότι προκαλεί κακό στο παιδί της. Δε γνώριζε ότι όφειλε να απέχει από τη διενέργεια της πράξης. Η ιατρική έκθεση κατατίθεται για την αλήθεια του περιεχομένου της και σημειώνεται ως τεκμήριο 19. Κατά τη νοσηλεία της η κατηγορούμενη παρακολουθείτο και από τον Δρ. Κ.Α. (ΜΚ-26) σύμφωνα με την έκθεση του οποίου κατά την εισδοχή της αναφέρθηκε σε «φωνές» που την προέτρεπαν να αυτοκτονήσει και να σκοτώσει το παιδί της για να μην υποφέρει. Πίστευε ότι ο γιος της υπέφερε καθότι πονούσε τον πρωκτό του και δεν μπορούσε να ενεργηθεί.

Στις 7/5/2020 και ώρα 08.20 στο θάλαμο 23 του Ψυχιατρείου Αθαλάσσιας κατόπιν εκτέλεσης του εντάλματος σύλληψης που εκδόθηκε στις 29/8/2019 και αφού η κατηγορούμενη πληροφορήθηκε τους λόγους σύλληψής της, της επιστήθηκε η προσοχή στο Νόμο στην Αγγλική γλώσσα και αυτή απάντησε “I didn’t want to make this to my son, I apologise”.

Σε πρόσφατη ιατρική έκθεση που εξέδωσαν οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας στο Τμήμα Φυλακών, η οποία επισυνάπτεται ως τεκμήριο 21 και κατατίθεται για την αλήθεια του περιεχομένου της, αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι η κατηγορούμενη πάσχει από Σχιζοφρένεια. Παρουσιάζει ενεργό συμπτωματολογία με ακουστικές ψευδαισθήσεις χρήζει 24ώρης ενδονοσοκομειακής εξειδικευμένης ψυχιατρικής φροντίδας η οποία θα εξασφαλίσει την συστηματική της θεραπεία και την λήψη φαρμακευτικής αγωγής η οποία της είναι απαραίτητη.

Η κατηγορούμενη την 29η Αυγούστου 2019, λόγω φρενοπάθειας, η οποία υφίστατο κατά το χρόνο τέλεσης του αδικήματος, συνεπεία ψυχικής ασθένειας (disease of the mind), με παράνομη πράξη, δηλαδή με τη χρήση μαχαιριού, επέφερε το θάνατο του D.O, τέως από τη Ρωσία. Δηλαδή κατά το χρόνο που διέπραξε το αδίκημα δεν είχε καταλογισμό των επιλήψιμων πράξεων της».

Απαλλαγή λόγω φρενοπάθειας

Μετά την κατάθεση των πιο πάνω παραδεκτών γεγονότων, η συνήγορος για την Δημοκρατία δεν προσκόμισε οποιαδήποτε μαρτυρία. Περαιτέρω δεν υπήρξε καμία εισήγηση από την υπεράσπιση για μη απόδειξη εκ πρώτης όψεως υπόθεσης. Ανεξαρτήτως τούτου, το Δικαστήριο έκρινε ότι από τα πιο πάνω παραδεκτά γεγονότα, στοιχειοθετείται εκ πρώτης όψεως υπόθεση εναντίον της κατηγορούμενης για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας που αντιμετωπίζει. Η κατηγορούμενη κλήθηκε σε απολογία και αφού ενημερώθηκε για τα

δικαιώματα της δυνάμει του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, επέλεξε να προβεί στην πιο κάτω ανώμοτη δήλωση:

«Νόμιζα ότι ήταν το καλύτερο να πεθάνουμε και οι δύο μαζί»

Στην συνέχεια, ο συνήγορος υπεράσπισης δήλωσε ότι η κατηγορούμενη δεν προτίθεται να προσκομίσει οιαδήποτε μαρτυρία. Υποστήριξε όμως στην τελική του αγόρευση ότι με βάση τα παραδεκτά γεγονότα, εφαρμόζονται στην παρούσα οι πρόνοιες του **άρθρου 12 του Ποινικού Κώδικα** για απαλλαγή της κατηγορουμένης λόγω φρενοπάθειας.

Ήταν η θέση του συνηγόρου ότι παρότι το βάρος για την υπεράσπιση της φρενοπάθειας είναι στους ώμους της κατηγορούμενης, εντούτοις προκύπτει από τα ίδια τα παραδεκτά γεγονότα ότι η κατηγορουμένη δεν είχε σώας τας φρένας και δεν αντιλαμβανόταν τις πράξεις της κατά την διάπραξη του αδικήματος.

Την ίδια εισήγηση προέβαλε και η συνήγορος για την Δημοκρατία. Με παραπομπή σε νομολογία και οι δύο συνήγοροι ισχυρίστηκαν ότι λόγω φρενοπάθειας, η κατηγορουμένη κατά τους επίδικους χρόνους δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί τι διαπράττει ή ότι όφειλε να απέχει από την πράξη που της καταλογίζεται στην παρούσα υπόθεση, ήτοι να σκοτώσει τον ανήλικο γιό της.

Κάλεσαν δε το Δικαστήριο όπως αφού καταγράψει στην απόφαση του ότι η κατηγορούμενη τέλεσε την πράξη που συνιστά το αδίκημα, στην συνέχεια να την αθωώσει λόγω φρενοπάθειας και να διατάξει την παραπομπή της σε ψυχιατρικό ίδρυμα δυνάμει του Περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου 77(Ι)/1997, όπως ρητά προβλέπεται στο άρθρο 70.4 του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, (Κεφ. 155).

Ευρήματα

Λόγω του ότι πέραν των παραδεκτών γεγονότων δεν προσκομίστηκε οιαδήποτε μαρτυρία, τα ευρήματα μας ταυτίζονται με τα παραδεκτά γεγονότα που κατατέθηκαν από τις δύο πλευρές και εγκρίθηκαν από το Δικαστήριο όπως αυτά αποτυπώνονται στο έγγραφο Α. Ειδικότερα σημειώνουμε ότι η κατηγορούμενη την 29η Αυγούστου 2019, λόγω φρενοπάθειας, η οποία υφίστατο κατά το χρόνο τέλεσης του αδικήματος, συνεπεία ψυχικής ασθένειας (disease of the mind), με παράνομη πράξη, δηλαδή με τη χρήση μαχαιριού, επέφερε το θάνατο του 12 ετών υιού της D.O, τέως από τη Ρωσία. Είναι περαιτέρω εύρημα του Δικαστηρίου ότι η κατηγορουμένη κατά το χρόνο που διέπραξε το αδίκημα δεν είχε λόγω ψυχικής ασθένειας, την ικανότητα να αντιληφθεί τι διαπράττει ή να γνωρίζει ότι όφειλε να απέχει από την διενέργεια της πράξης που οδήγησε στο θάνατο του θύματος.

Νομική πτυχή

Το άρθρο 12 του Ποινικού Κώδικα (Κεφ.154), που καθορίζει την υπεράσπιση της φρενοπάθειας έχει ως ακολούθως:

Φρενοπάθεια

12. Η πράξη ή η παράλειψη δεν καταλογίζεται σε εκείνο που διέπραξε, αν, κατά το χρόνο που διενεργούσε αυτήν, ένεκα οποιασδήποτε ασθένειας που επηρεάζει τις φρένες του στερόταν της ικανότητας να αντιληφθεί τι διαπράττει ή να γνωρίζει ότι όφειλε να απέχει από τη διενέργεια της πράξης ή παράλειψης. Όχι λιγότερο όμως η

πράξη ή παράλειψη καταλογίζεται σε εκείνον που διάπραξε, αν και οι φρένες του επηρεάζονταν από κάποια ασθένεια αν αυτή η ασθένεια δεν επέφερε πράγματι το ένα ή το άλλο από τα πιο πάνω αποτελέσματα σε συνάφεια με την πιο πάνω πράξη.

Σύμφωνα με το άρθρο 70.4 του Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, (Κεφ. 155) αν η υπεράσπιση της φρενοπάθειας επιτύχει τότε το Δικαστήριο καταγράφει στην απόφαση του ότι ο κατηγορούμενος έχει μεν τελέσει την πράξη που συνιστά το αδίκημα, αλλά αθλώνεται λόγω ψυχικής διαταραχής. Ακολούθως, εκδίδει διάταγμα για κράτηση του κατηγορουμένου σε κρατικό ψυχιατρικό κέντρο, σύνηθες ή ασφαλούς κράτησης για τη νοσηλεία ψυχικά ασθενών προσώπων, ανάλογα με την κατάσταση του κατηγορουμένου. Η χρονική περίοδος κράτησης, ρυθμίζεται με τον ίδιο τρόπο ως εάν ο κατηγορούμενος να είναι πρόσωπο για το οποίο εκδόθηκε διάταγμα διαρκείας δυνάμει του Περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου και υπόκειται στις ίδιες διατάξεις σχετικά με την ανανέωση ή τον τερματισμό του εκδοθέντος διατάγματος (βλ. άρθρο 70.5 του Κεφ. 155). Όταν εγείρεται η υπεράσπιση της φρενοπάθειας, είναι στους ώμους του κατηγορουμένου να προσκομίσει μαρτυρία, προς ανατροπή του τεκμηρίου της εχεφροσύνης που δημιουργεί το άρθρο 11 του Ποινικού Κώδικα Κεφ. 154 σύμφωνα με το οποίο,

11. Κάθε πρόσωπο συμπεραίνεται ότι έχει σώες τις φρένες και ότι έχει σώες τις φρένες σε δεδομένο χρόνο, μέχρι απόδειξης του αντίθετου.

Σχετική είναι η υπόθεση **Ζαρή ν. Δημοκρατίας Ποιν. Έφεση 193/2010, ημ. 11.11 2015** όπου λέχθηκαν τα εξής:

«Είναι θεμελιωμένο ότι ο κάθε άνθρωπος τεκμαίρεται ότι είναι εχέφρων και ότι έχει επαρκή λογική για να είναι υπόλογος των πράξεων του, εκτός αν το αντίθετο αποδειχθεί προς ικανοποίηση του Δικαστηρίου. Για να θεμελιωθεί υπεράσπιση στη βάση του ότι ο κατηγορούμενος δεν έχει σώας τας φρένας, πρέπει σαφώς να αποδειχθεί ότι, κατά το χρόνο της διάπραξης του εγκλήματος, ο κατηγορούμενος έπασχε από τέτοιο παραλογισμό εξαιτίας ψυχικής ασθένειας (διαταραχής), ώστε να μη γνωρίζει τη φύση και την ποιότητα της πράξης την οποία έκανε ή αν γνωρίζει τη φύση και την ποιότητα της πράξης του, ότι δεν γνώριζε ότι έπραττε κάτι κακό. Αυτή είναι η σχετική ερμηνεία που δόθηκε στην κλασική απόφαση *M' Naghten (1843) 10 Clark and Finnelly 200.*»

Το βάρος απόδειξης που έχει ο κατηγορούμενος για ανατροπή του τεκμηρίου εχεφροσύνης, είναι στο επίπεδο του ισοζυγίου των πιθανοτήτων. Είναι νομολογημένο ότι όπου μεταφέρεται αποδεικτικό βάρος στον κατηγορούμενο εξαιτίας μαχητού τεκμηρίου τότε το βάρος αυτό αποσείεται με απόδειξη γεγονότων στη βάση του ισοζυγίου των πιθανοτήτων (βλ. **Χαραλάμπους ν. Δημοκρατίας (1985) 2 ΑΑΔ 97, Χριστοφόρου ν. Αστυνομίας (1990) 2 ΑΑΔ 250** όπως επίσης και το σύγγραμμα **Blackstone's Criminal Practice 2003 σελ. 2006-7, Παρ. F3.19**). Στην Αγγλία, θεμελιακή για το υπό κρίση ζήτημα, είναι η υπόθεση **Daniel M'Naghten's Case (1843) 10 Cl. & F. 200** στην οποία λέχθηκαν, μεταξύ άλλων και τα εξής:

"...every man is to be presumed to be sane, and to possess a sufficient degree of reason to be responsible for his crimes, until the contrary be proved to their satisfaction; and that to establish a defence on the ground of insanity, it must be clearly proved that, at the time of the committing of the act, the party accused was

labouring under such a defect of reason, from disease of the mind, as not to know the nature and quality of the act he was doing; or, if he did know it, that he did not know he was doing what was wrong."

Η πιο πάνω αρχή επιβεβαιώθηκε σε μεταγενέστερη Αγγλική νομολογία. Σχετική μεταξύ άλλων είναι η υπόθεση **R (on the application of O'Connor) v. HM Coroner for District of Avon (2009) 4 All E.R 985**, που επίσης αφορούσε την δολοφονία ανήλικου αγοριού από τον πατέρα του, όπου στην σελίδα 1026 αναφέρονται χαρακτηριστικά τα εξής:

«The classic formulation of the test for insanity in a criminal trial comes from the judges' answers to the second and third questions posed to the House of Lords in M'Naghten's case (1843) 10 Cl & Fin 200 at 210, [1843-60] All ER Rep 229 at 233, whose provenance is shortly described by Lord Diplock in R v Sullivan [1983] 2 All ER 673 at 676, [1984] AC 156 at 170. The answer begins with the words: 'the jurors ought to be told in all cases that every man is presumed to be sane, and to possess a sufficient degree of reason to be responsible for his crimes, until the contrary be proved to their satisfaction ...' This implies, and the law is, that the burden of establishing insanity in a criminal trial is on the defence on the balance of probabilities-see for example R v Sullivan [1983] 2 All ER 673 at 676, [1984] AC 156 at 171A.»

Το Δικαστήριο εξετάζοντας την υπεράσπιση της φρενοπάθειας, το ερώτημα που πρέπει να απαντήσει δεν είναι απλώς κατά πόσον ο κατηγορούμενος έπασχε διανοητικά ένεκα ασθένειας του μυαλού του αλλά κατά πόσον το ελάττωμα ήταν τέτοιο ώστε να τον καθιστά ανεύθυνο των πράξεων του. Το πραγματικό, κριτήριο είναι η ευθύνη υπό την έννοια της επίγνωσης του εσφαλμένου της πράξης και όχι αυτή καθαυτή η φρενοπάθεια. Σχετική είναι η υπόθεση **R v Windle [1952] 2 All ER 1**, όπου αναφέρονται μεταξύ άλλων και τα εξής:

«The question, as I endeavoured to point out in giving judgment in RIVETT (1950) 34 Cr.App.R. 87, in all these cases is one of responsibility. A man may be suffering from a defect of reason, but, if he knows that what he is doing is wrong – and by 'wrong' is meant contrary to law – he is responsible. »

Προκύπτει από τα πιο πάνω ότι για να ανατραπεί το τεκμήριο της εχεφροσύνης του **άρθρου 11 του Ποινικού Κώδικα** δεν αρκεί να αποδειχθεί ότι ο κατηγορούμενος έπασχε από ψυχική νόσο (disease of the mind). Το επόμενο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί και για το οποίο χρειάζεται πρόσθετη μαρτυρία, είναι αν λόγω της ασθένειας ο κατηγορούμενος δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί τι έπραττε ή να γνωρίζει ότι όφειλε να απέχει από την πράξη. Σχετική επί του θέματος είναι και η Κυπριακή υπόθεση **A.G.A v. Δημοκρατίας (2006) 2 A.A.Δ. 345** που αφορούσε το αδίκημα της αιμομιξίας από κατηγορούμενο που αποδεδειγμένα έπασχε από σχιζοφρένεια.

Ο συνήγορος υπεράσπισης εισηγήθηκε ότι μόνο από αυτό το γεγονός, αποδεικνύεται η ανατροπή του τεκμηρίου της εχεφροσύνης αφού η σχιζοφρένεια με την εχεφροσύνη, είναι δύο έννοιες που δεν μπορούν να συνυπάρξουν. Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν αποδέχθηκε την πιο πάνω θέση, αναφέροντας τα πιο κάτω στη σελίδα 353 της απόφασης:

«Εν πρώτοις, παρατηρούμε ότι η σχιζοφρένεια δεν συνεπάγεται, αφ' εαυτής, αδυναμία του δράστη να αντιληφθεί τι πράττει ή να γνωρίζει ότι οφείλει να απέχει από κάποια πράξη ώστε να ανατρέπεται, χωρίς άλλο, το τεκμήριο της εχεφροσύνης.»

Αυτό ακριβώς είναι που αναφέρεται στο απόσπασμα από την απόφαση του Λόρδου Denning στην υπόθεση Bratty, στην οποία μας παρέπεμψε ο δικηγόρος του εφεσεϊόντος. Σύμφωνα με το εν λόγω απόσπασμα, η ύπαρξη της σχιζοφρένειας αποδεικνύει μόνο ότι ο δράστης έπασχε από πνευματική ασθένεια (disease of the mind). Δεν αποδεικνύει, πρόσθετα, ότι, ως εκ της εν λόγω ασθένειας, ο δράστης δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί τι έπραττε ή να γνωρίζει ότι όφειλε να απόσχει από την πράξη. Για το τελευταίο θέμα χρειάζεται πρόσθετη μαρτυρία.»

Συμπεράσματα

Προκύπτει από τα παραδεκτά γεγονότα ότι η κατηγορούμενη στις 29.8.2019, μαχαίρωσε μέχρι θανάτου τον 12χρονο γιό της, ενώ το παιδί κοιμόταν στο κρεβάτι του. Προκύπτει επίσης από τα παραδεκτά γεγονότα και είναι εύρημα του Δικαστηρίου ότι κατά τον χρόνο διάπραξης του αδικήματος, η κατηγορούμενη έπασχε από σχιζοφρένεια παρανοϊκού τύπου.

Όλοι οι ειδικοί που εξέτασαν την κατηγορούμενη μετά την διάπραξη του αδικήματος, κατέληξαν στο ίδιο συμπέρασμα. Ο κυβερνητικός ψυχίατρος Δρ. Α.Κ και οι ψυχίατροι της ψυχιατρικής κλινικής Αθαλάσσης Δρ. Λ.Σ. και Δρ. Κ.Α, καταλήγουν στην ίδια διάγνωση για σοβαρά ψυχιατρικά προβλήματα της κατηγορούμενης.

Επιπλέον, σε πρόσφατη ιατρική έκθεση που εξέδωσαν οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας στο Τμήμα Φυλακών (τεκμ. 21), αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι η κατηγορούμενη πάσχει από σχιζοφρένεια. Συγκεκριμένα παρουσιάζει ενεργό συμπτωματολογία με ακουστικές ψευδαισθήσεις και χρήζει 24ώρης ενδονοσοκομειακής εξειδικευμένης ψυχιατρικής φροντίδας, η οποία θα εξασφαλίσει την συστηματική της θεραπεία και την λήψη φαρμακευτικής αγωγής που της είναι απαραίτητη.

Θα ανοίξουμε εδώ μια παρένθεση για να αναφέρουμε ότι μας προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση πως δεν διαπιστώθηκαν τα πιο πάνω ψυχιατρικά προβλήματα της κατηγορούμενης κατά την εξέταση της από ψυχίατρο στις 26.7.19, ένα δηλαδή μήνα πριν την διάπραξη του αδικήματος.

Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε πως η σχιζοφρένεια παρανοϊκού τύπου της κατηγορούμενης που ήταν τόσο εμφανής στους γιατρούς που την εξέτασαν αμέσως μετά το αδίκημα δεν κατέστη δυνατόν να διαγνωσθεί ένα μήνα πριν κατά την πιο πάνω ψυχιατρική εξέταση της, δεδομένου και του γεγονότος ότι σύμφωνα με τον σύζυγο της, ακριβώς ένα μήνα πριν το αδίκημα, η κατηγορούμενη εξέφρασε την πρόθεση της να αυτοκτονήσει και ανησυχούσε τι θα γίνει με το παιδί της.

Προκύπτει από τα παραδεκτά γεγονότα ότι τα ψυχιατρικά προβλήματα της κατηγορούμενης είχαν εκδηλωθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν το αδίκημα. Όπως είχε εκδηλωθεί και η πρόθεσή της να αυτοκτονήσει αλλά και να κάνει κακό στο παιδί της, κάτι που διαπίστωσε και ο σύζυγος της.

Σημειώνεται επί του προκειμένου ότι ο σύζυγος της κατηγορούμενης, την είδε ένα μήνα πριν το αδίκημα να εισέρχεται στο δωμάτιο του παιδιού κρατώντας μαχαίρι και η κατηγορούμενη μόλις αντιλήφθηκε να την ακολουθεί, επέστρεψε πίσω χωρίς να πει κάτι.

Δεν της είπε ο,τιδήποτε γιατί δεν ήθελε να τις βάλει περισσότερες ιδέες στο μυαλό της λόγω της ψυχολογικής της κατάστασης, όμως ένοιωσε ότι δεν ήταν κάτι το φυσιολογικό και ότι θα

γινόταν κάτι κακό. Δεν γνωρίζουμε βέβαια κατά πόσον τα στοιχεία αυτά τέθηκαν κατά την ψυχιατρική αξιολόγηση της κατηγορουμένης ένα μήνα πριν το αδίκημα.

Έχουμε όμως την άποψη ότι αυτά τα δεδομένα έπρεπε να ληφθούν σοβαρά υπόψη και να μεταφερθούν σε ειδικούς ψυχιάτρους που θα τα αξιολογούσαν κατάλληλα ώστε να γινόταν έγκαιρη διάγνωση της σχιζοφρένειας της κατηγορουμένης και της αναγκαιότητας υποχρεωτικής νοσηλείας της, τουλάχιστον ένα μήνα πριν το αδίκημα. Με αυτό τον τρόπο, το τραγικό γεγονός της θανάτωσης του ανήλικου θύματός θα μπορούσε να αποφευχθεί.

Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν έγινε με αποτέλεσμα η κατηγορούμενη να παραμένει μόνη της στο σπίτι με το θύμα, με όλους τους κινδύνους που αυτό ενείχε για την ασφάλεια του παιδιού αλλά και της ίδιας λόγω ακριβώς της φρενοπάθειας της και της εκφρασμένης πρόθεσης της να θέσει τέρμα στην ζωή της. Με δεδομένο ότι έχει αποδειχθεί η φρενοπάθεια της κατηγορουμένης, το επόμενο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί σύμφωνα με την προαναφερθείσα νομολογία, είναι το κατά πόσον εν λόγω ψυχική ασθένεια της, την επηρέασε σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην είναι σε θέση να αντιληφθεί τι έπραττε ή να γνωρίζει ότι όφειλε να απέχει από την πράξη θανάτωσης του θύματος.

Και αυτό το ερώτημα απαντάται στα παραδεκτά γεγονότα. Σύμφωνα με την έκθεση του Δρ. Σ. που εξέτασε την κατηγορουμένη κατά τη νοσηλεία της στην Ψυχιατρική Κλινική (τεκμ.19), η κατηγορουμένη διαγνώσθηκε να πάσχει από γνήσια περίπτωση σχιζοφρένειας παρανοϊκού τύπου και ότι κατά την ώρα που σκότωνε το παιδί της, στερείτο της ικανότητας να αντιληφθεί τι διαπράττει. Πίστευε ακράδαντα ότι διαπράττει διάσωση και απελευθέρωση, δηλαδή κάτι πολύ καλό για το συμφέρον του παιδιού και ότι είχε καθήκον και υποχρέωση να το πράξει.

Αναφέρεται επίσης στην εν λόγω έκθεση ότι η κατηγορουμένη δεν θεωρούσε ότι προκαλεί κακό στο παιδί της ούτε γνώριζε ότι όφειλε να απέχει από τη διενέργεια της πράξης θανάτωσης του με τον συγκεκριμένο τρόπο.

Κρίνουμε ενόψει των πιο πάνω ότι όπως εξάγεται από τα παραδεκτά γεγονότα και τα συνακόλουθα ευρήματα του Δικαστηρίου, στην παρούσα υπόθεση έχει ανατραπεί το τεκμήριο της εχεφροσύνης του **άρθρου 11 του Ποινικού Κώδικα** και ότι έχει αποδειχθεί ότι η κατηγορούμενη όχι μόνον πάσχει από φρενοπάθεια αλλά επίσης ότι όταν αφαιρούσε την ζωή του θύματος δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει τι έπραττε ή ότι όφειλε να απέχει από αυτήν την συγκεκριμένη πράξη να θανατώσει το παιδί της.

Ως αποτέλεσμα όλων των ανωτέρω, βρίσκουμε ότι η κατηγορουμένη έχει τελέσει την πράξη για την οποία κατηγορείται, εντούτοις αθλώνεται λόγω φρενοπάθειας που υφίστατο κατά την τέλεση του αδικήματος, το οποίο διαπράχθηκε ως αποτέλεσμα ψυχιατρικής διαταραχής.

Ενόψει της πιο πάνω κατάληξης μας, εκδίδουμε διάταγμα διαρκούς νοσηλείας της κατηγορουμένης σε ασφαλές ψυχιατρικό κέντρο, σύμφωνα με τις διατάξεις του **Περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου 77(Ι)/97**.

Αλέξανδρος Παναγιώτου, Π.Ε.Δ
Γιώτα Κυριακίδου, Α.Ε.Δ
Φάνη Καπετάνιου, Α.Ε.Δ